Vihreä kasvu
Robert Torvelainen

6.10.2026

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kehyksen perustamiseksi Euroopan pilvipalvelu- ja tekoälyekosysteemin vahvistamiseksi (pilvipalveluiden ja tekoälyn kehittämisen säädös) U 54/2026 vp
Eduskunnan talousvaliokunnan kirjallinen kuuleminen 7.10.2026

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta talousvaliokunnalle.

Pilvipalveluiden ja tekoälyn kehittämisen säädös on osa Euroopan teknologisen suvereniteetin pakettia. EK pitää paketin tavoitetta vahvistaa Euroopan teknologista kilpailukykyä, kriisinkestävyyttä ja omaa kapasiteettia lähtökohtaisesti kannatettavana. Teknologinen suvereniteetti ei kuitenkaan saa tarkoittaa Euroopan eristäytymistä kansainvälisestä yhteistyöstä tai markkinoiden sulkemista. Tavoitteena tulee olla avoin strateginen autonomia, joka perustuu toimiviin sisämarkkinoihin, kansainväliseen kauppaan, osaamiseen, investointeihin ja yritysvetoisiin innovaatioihin.

Paketin valmistelussa on varmistettava, että toimet parantavat eurooppalaisten ja suomalaisten yritysten kilpailukykyä ja kasvumahdollisuuksia sen sijaan, että ne ensisijaisesti lisäävät hallinnollista taakkaa. Lisäksi pilvipalveluiden ja tekoälyn kehittämisen säädöksen osalta on syytä tarkentaa rajauksia, ja tarkastella kriittisesti komissiolle esitettyjä delegoituja valtuuksia.

Euroopan oman pilvi-, tekoäly- ja datakeskuskapasiteetin vahvistaminen edellyttää ennakoitavaa sääntelyä, sujuvia lupamenettelyjä, kohtuuhintaisen ja puhtaan energian saatavuutta, toimivia tietoliikenneyhteyksiä sekä osaavaa työvoimaa. Suomella on näillä alueilla merkittäviä kilpailuetuja, ja paketin valmistelussa on huomioitava nämä niin, että voidaan rakentaa Suomen nykyisten vahvuuksien ja ratkaisujen päälle sen sijaan, että jouduttaisiin tekemään täysin uusia malleja tai sellaisia, jotka soveltuvat huonosti Suomeen.

Pilvi- ja tekoälyekosysteemin tutkimus-, kehittämis- ja soveltamishankkeet (3–9 artiklat)

EK tukee valtioneuvoston kantaa, jonka mukaan toimien kohdentamisen tulisi perustua erinomaisuuteen, skaalautumispotentiaaliin, vaikuttavuuteen, markkinaehtoisuuteen ja avoimeen kilpailuun. Samalla on tärkeää varmistaa, että ohjelmien toteutus mahdollistaa laajapohjaisen osallistumisen eri jäsenvaltioista sekä erikokoisille yrityksille. Suomalaisilla yrityksillä tulee olla mahdollisuus päästä keskeisiin rooleihin EU-tason yritysvetoisissa innovaatioekosysteemeissä ja hyödyntää yhteistä laskentakapasiteettia kohtuullisin ehdoin.

Komission toimivaltaa muuttaa suurten haasteiden luetteloa tai muita strategisia painopisteitä 6 artiklan 4 kohdan mukaan delegoiduilla sää-

döksillä tulee rajata. Keskeisten rahoitus- ja innovaatiopoliittisten linjausten on oltava yritysten näkökulmasta ennakoitavia ja perustuttava riittävän tarkkarajaisiin perussäädöksen säännöksiin.

Tekoälyn kokeilu- ja kiihdytyskeskusten verkosto voi olla toimiva väline erityisesti pk-yritysten tekoälyn käyttöönoton vauhdittamiseen, jos keskusten tavoitteet ovat selkeät. EK tukee valtioneuvoston kantaa, joka suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti tekoälyn kokemus- ja kiihdytyskeskusten perustamiseen nykyisten eurooppalaisten innovointikeskittymien eli innovaatiohubien (EDIH) pohjalta ja korostaa, että epäselviä ja monimutkaisia rakenteita tulisi välttää. Päällekkäisten julkisvetoisten rakenteiden luomista tulee välttää ja varmistaa, että keskusten toiminta voidaan organisoida elinkeinoelämän tarpeista käsin. Suomalaiset yritykset ovat eri kyselyjen valossa päässeet hyvin vauhtiin tekoälyn käyttöönotossa, mutta se ei vielä kohdistu merkittävällä tavalla uuden liiketoiminnan kehittämiseen. Tästä näkökulmasta on tärkeää, että käyttöönottoa kiihdytetään eri toimin.

EK tukee valtioneuvoston kantaa, jonka mukaan laskentaresurssit tulisi ensisijaisesti hankkia markkinaehtoisesti yksityisiltä luotettavilta toimijoilta suvereniteettitekijät huomioon ottaen. Julkisen rahoituksen tulee täydentää yksityisiä investointeja eikä syrjäyttää niitä tai ohjata teknologisia ratkaisuja tarpeettoman yksityiskohtaisesti.

Datakeskusten nopean kehittämisen alueet (artiklat 10–13)

EK pitää erittäin hyvänä, että lupamenettelyt on tunnistettu yhdeksi keskeiseksi tekijäksi edistämään kriittisten teknologioiden investointeja Euroopassa. Samalla EK tukee valtioneuvoston näkemystä, jonka mukaan ympäristöllisiä menettelyitä koskevaa EU-sääntelyä kehitettäessä tulisi huolehtia EU-oikeudellisen järjestelmän toimivuudesta siten, että eri säädösten välille ei synny niiden soveltamista ja toiminnanharjoittajan oikeusturvaa heikentäviä ristiriitatilanteita

EK kannattaa datakeskusinvestointien luvituksen nopeuttamista ja menettelyjen sujuvoittamista. Ehdotetut hyödyt on kuitenkin sidottu pitkälti datakeskusten kiihdytysalueisiin. Tällaisen alueen määrittely voi olla vaikeaa Suomen kunta- ja hankevetoisessa toimintaympäristössä, jossa valtiojohtoinen alueiden osoittaminen yksittäisten teollisten toimintojen käyttöön ei ole vakiintunut toimintamalli. EK tukee valtioneuvoston kantaa, jnka mukaan alueen nimeämisen tulisi olla jäsenvaltioille vapaaehtoista.

EK tukee vaatimusta selventää asetusehdotuksen vaikutuksia kansalliseen alueidenkäytön suunnitteluun. EK ei kannata uusien lupamuotojen valmistelua. EK yhtyy valtioneuvoston kantaan ja pitää ongelmallisena ehdotusta, jossa nopean kehittämisen alueille luotaisiin peruslupa, johon sisällytettäisiin etukäteisluvitusta. Teollisuuden

vauhdittamisesityksen (Industrial Accelerator Act, IAA) yhteydessä kattavan perusluvan on katsottu luovan enemmän haasteita kuin ratkaisevan niitä.

Luvituksen kesto on investointinäkökulmasta keskeinen tekijä. Osana luvitusuudistusta Suomessa on otettu käyttöön yhteiskäsittely ympäristöasioissa, joka koskee vain valikoituja ympäristöllisiä lupia. Yhteiskäsittelyssä eri lupia yhdistetään yhdeksi päätökseksi, josta on yksi valitusoikeus. Yhteiskäsittely on yrityksille vapaaehtoinen, jotta lupamenettelyissä säilyy joustavuus ja menettely voidaan yhteensovittaa kussakin investointiprojektissa usein eri aikaa haettaviin lupiin. Yksi teollinen valmistushanke käsittää usein kaavaprosessin ja YVA-menettelyn lisäksi useita erillisiä lupia, joiden hakeminen yhtäaikaisesti ei ole käytännössä mahdollista tai tarkoituksenmukaista. Tästä näkökulmasta on epäselvää, kuinka hyödyllinen ehdotuksen 13 artiklan mukainen lupamenettelyn 12 kuukauden enimmäisaika on Suomen kontekstissa, sillä määräaika alkaisi vasta hakemuksen täydellisyydestä. Tästä huolimatta EK tukee lupaprosessien vauhdittamista niin tarkoituksenmukaisen sääntelyn kuin riittävän resurssoinnin kautta.

EK pitää tärkeänä, että lupamenettelyjen sujuvoittamisesta saatavat hyödyt tulee mahdollisuuksien mukaan ulottaa myös kiihdytysalueiden ulkopuolisiin hankkeisiin. EU-tason sääntelyllä ei saa kumota niitä hyötyjä, joita Suomessa toteutettavalla kansallisella luvitusuudistuksella tavoitellaan, eikä hidastaa jäsenvaltioita, joiden lupamenettelyt ovat jo tehokkaita. Samalla on vältettävä EU:n luvitussääntelyn pirstaloitumista useisiin sektorikohtaisiin menettelyihin, joissa samankaltaisia välineitä sovelletaan hieman eri muodoissa.

EK tukee valtioneuvoston kantaa, jonka mukaan sääntelyssä tulisi varmistaa ympäristön- ja luonnonsuojelun korkea taso ja johdonmukaisuus unionin muihin ympäristötoimiin ja -tavoitteisiin sekä yleisön osallistumiseen nähden. Samalla olisi huomioitava kilpailukyvyn parantaminen ja talouskasvun aikaansaamisen kokonaishyödyt suhteessa ympäristön ja luonnonsuojeluun.

Lupamenettelyitä koskevista ehdotuksista keskitetty asiointipiste soveltuu hyvin Suomen toimintaympäristöön, jossa on vastikään toteutettu mittava luvitusuudistus.

Autonomia (16–40 artiklat)

EK pitää riskiperusteista nelitasoista varmuusjärjestelmää lähtökohtaisesti oikeasuhtaisempana kuin kaikille palveluille asetettavaa yhtä yhteistä vaatimustasoa. Riskinarvioinnin perusteiden tulee kuitenkin olla riittävän selkeitä, yhdenmukaisia ja ennakoitavia. Erityisesti järjestelmän perustana olevan yleisen järjestyksen käsitteen soveltamisalaa

tulee täsmentää. EK tukee valtioneuvoston kantaa, jonka mukaan varmuustasojen, riskiarviointien sekä auditointi- ja tunnustamismenettelyjen tulee olla selkeitä, riskiperusteisia ja oikeasuhtaisia sekä yhteensopivia kansallisten turvallisuusvaatimusten ja muun sääntelyn kanssa.

Komission mahdollisuutta muuttaa varmuustasojen kriteereitä delegoiduilla säädöksillä tulee rajata. Auditointivelvoitteiden hallinnolliset ja taloudelliset vaikutukset on arvioitava huolellisesti erityisesti pienempien pilvipalveluntarjoajien näkökulmasta, varsinkin koska auditointi on uusittava, eli kustannukset kertautuvat.

Kolmansien maiden tunnustamismenettelyn tulee olla johdonmukainen EU:n muun kauppapolitiikan ja kansainvälisten velvoitteiden kanssa. Vapaakauppakumppaneita tai muita samanmielisiä maita ei tule kohdella perusteettomasti eri tavoin. Näiltä osin EK tukee valtioneuvoston kantaa.

Julkiselle sektorille asetettujen vaatimusten mahdollista laajentamista yksityisen sektorin NIS2-toimijoihin ei tule toteuttaa delegoidulla säädöksellä, vaan näin merkittävästä soveltamisalan muutoksesta tulee säätää tavanomaisessa lainsäätämisjärjestyksessä. Tämä on huomioitu myös valtioneuvoston kannassa, tosin EK toivoisi vielä kriittisempää suhtautumista näin merkittävään lainsäädäntövallan siirtoon komissiolle, mikä lisäisi merkittävästi epävarmuutta sektorilla toimivien yritysten osalta.

Julkisten pilvi- ja tekoälyhankintojen ensisijaisina lähtökohtina tulee säilyä ratkaisujen laatu, turvallisuus, kustannustehokkuus ja soveltuvuus käyttötarkoitukseen. EU-lisäarvoa kuvaavien kriteerien tulee olla mahdollisimman yksinkertaisia ja yksiselitteisiä, jotta ne eivät lisää hankintojen hallinnollista taakkaa.

Lopuksi

EK korostaa, että teknologisen suvereniteetin paketilla tulee olla selkeä kilpailukykyä vahvistava kokonaisvaikutus. Jatkovalmistelussa on arvioitava ehdotusten yhteisvaikutukset yritysten kustannuksiin, investointeihin, innovointiin, kansainväliseen kauppaan ja sisämarkkinoiden toimintaan. Euroopan teknologinen asema vahvistuu vain, jos yrityksillä on kannusteet investoida, kasvaa ja kehittää uusia ratkaisuja EU:ssa.